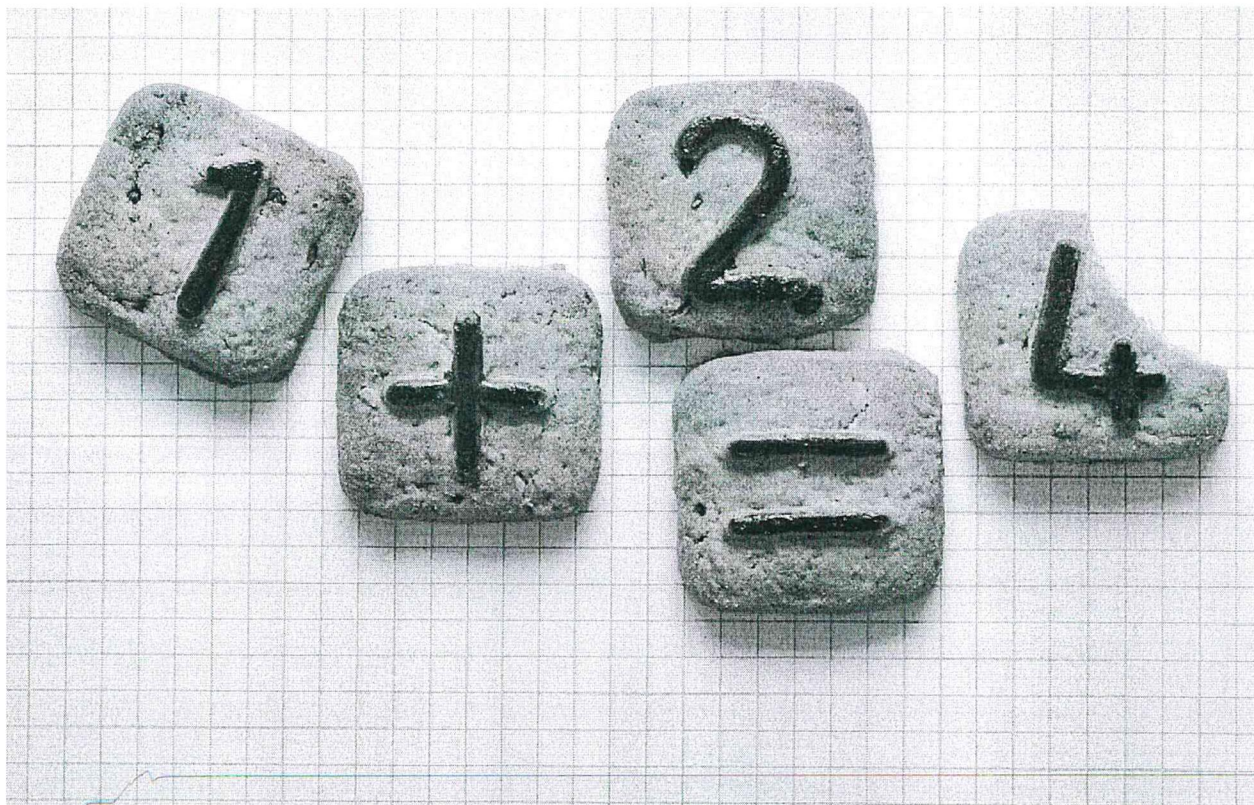

Skolotājam jāmīl bērni un dzīve

ir.lv/2019/05/31/skolotajam-jamil-berni-un-dzive

2019. gada 31. maijs

Ilustratīvs attēls no pixabay.com

Inese Magdaļenoka 31. maijs, 2019 8.21Lai celtu pedagogu prestižu sabiedrībā, apkārtējiem ir jāredz pašapzinīgs skolotājs ar iztaisnotu muguru un cieņpilnu attieksmi pret sevi. Skolotājs, kurš mīl bērnus un dzīvi. Lai risinātu pedagogu trūkuma problēmu visā Latvijā un motivētu jauniešus izvēlēties šo profesiju, jāsavienojas vairākiem apstākļiem – valsts prioritātei, gribai un rīcībai gan risinot dzīvojamā fonda jautājumu, gan radot apstākļus, kad pedagogijas studijās var iestāties tikai labākie. Tā nav utopija.

Rit mans 31. gads skolā – šajā laikā esmu bijusi latviešu valodas skolotāja divās skolās – pirmajā darba vietā pēc augstskolas – Mālpils vidusskolā un jau 27. gadu Līvānu 1. vidusskolā, kuru esmu arī absolvējusi. Jau 27. gadu esmu arī direktora vietiece. Cik sevi atceros, vienmēr esmu vēlējusies būt skolotāja. Es vēlējos lauzt stereotipu, ka skolotājs ir kā iestērķelēts – tikai sava mācību priekšmeta pratējs un ļoti, ļoti pareizs. Būtiskāk ir uztvert skolasbērna pašsajūtu klasē – priekus, bēdas, nogurumu, aizvainojumu, aizrautību, līksmi un reizēm arī vēlmi neko nedarīt. Skolotājam jābūt kā radaram, kuru vada mīlestība. Aprunājoties, izprotot, izrādot ieinteresētību un uzticēšanos var radīt emocionālu saikni, lai veidotos sadarbības pilnas attiecības. Bērnam vai jauniešiem jābūt pārliecībai, ka skolotājs interesējas par viņu, tic, iedrošina, iedvesmo un ļauj arī kļūdīties, jo, kā gan citādi lai izaug par labu cilvēku. Skolēnu sasniegumi mācībās ir korelācija ar emocionālo un pozitīvi motivējošo vidi klasē. Tāpēc nepieciešams radīt tādas apstākļus, lai bērns iegūst prieku darīt.

Skolotājiem var būt *melnās dienas*

Vēl šodien atceros dienu 1988. gadā, kad gaidīju 10. klasi uz stundu, un kāds skolēns ieskrēja pie manis kabinetā un uz tāfeles uzrakstīja – pedagogi nav cilvēki. Šos ar krītu uzrakstītos vārdus joprojām redzu acu priekšā. Tie ir ceļa rādītājs būtiskākajam skolotāja profesijā. Tagad, kad skolā aizvadīti vairāk nekā 30 gadi, varu teikt, esmu lauzusi šo stereotipu.

Viedokli par pedagoga profesiju un tās prestižu veido paši skolotāji un viņu personības. Kad saku, ka esmu skolotāja, daudzi netic, jo domā, ka strādāju televīzijā (to esmu darījusi) vai sabiedrisko attiecību nozarē. Bet es ar lepnumu varu teikt – esmu skolotāja. Un atzīt, ka arī pedagogiem var būt melnās dienas, ka arī mēs slimojam un mums ir privātā dzīve, bērni, ģimene, mēs svinam svētkus u.tml. Jā, kā skolotāja esmu piemērs bērniem, bet tas nenozīmē, ka man jādzīvo zem deķa vai aiz aizvilktiem aizkariem.

Attieksmes maiņa pret profesiju

Lepojos, ka esmu no pirmā Latvijas Universitātes (LU) Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes izlaiduma – tolaik kursā bija vairāk nekā 100 studentu. Iestājoties uz katru vietu pretendēja četri vai pieci studēt gribētāji. Ļoti ceru, ka tagad esam tādā punktā, kur aplis noslēdzas, un atkal piedzīvosim jauniešu un vienu augstāko izglītību ieguvušo speciālistu interesi par šo profesiju.

To veicina arī LU un *ļespējamās misijas* iecere pedagogu sagatavošanā. Arī mūsu skolā esam izjutoši pedagogu trūkumu, īpaši tādos priekšmetos kā fizika, angļu valoda un matemātika. Nākotnē skolotāju trūks arī sākumskolā, latviešu valodā u.c. Ja kādreiz vairums skolotāju bija vecumā 30+, tad tagad lielākā daļa ir tādi kā es – ar 30+ ilgu darba pieredzi.

Lai piesaistītu skolotājus, īpaši reģionos, jādomā arī par to, kur jaunie speciālisti dzīvos. Tas attiecas arī uz citām profesijām, kurās ārpus galvaspilsētas trūkst strādājošo. Patlaban daudzās pašvaldībās trūkst dzīvojamā fonda un ir nepieciešamas nopietnas investīcijas, lai situāciju uzlabotu. Ja būs pozitīva attieksme pret profesiju, sakārtota vide un atrisināti saimnieciskie jautājumi, būs arī jauni skolotāji.

Jādomā arī par sabiedrības un politiķu attieksmes maiņu pret šo profesiju. To, ka valstī šajā jomā kaut kas nav kārtībā, skaidri apliecina fakts, ka pirms vēlēšanām lielākā daļa politiķu kā pirmo prioritāti min tieši izglītību, bet pēc vēlēšanām neviens vairs neraujas uz izglītības un zinātnes ministra amatu. Ja izglītība ir prioritāte, tad jāseko arī gribai un rīcībai to realizēt pēc būtības. Būtiska ir arī sabiedrības attieksme – uzticēties skolotājam, ne tikai norādīt, pieprasīt vai uzskatīt, ka skolotājs ir nabadziņš.

Bērni ir un nav mainījušies

Domāju, ka jaunu cilvēku izvēli par labu pedagoga profesijai kavē arī dažādība skolēnu uzvedībā – bērnu visatļautība un vecāku attieksme. Daļa bērnu zināmā mērā ir pārņēmuši varu – viņi diktē noteikumus ģimenēs un turpina to darīt arī skolā. Ir izjaukts līdzsvars starp tiesībām un pienākumiem, taču pakāpeniski svaru kausi sāk atgriezties savās vietās.

Uzskatu, ka prasību rāmis, balstīts vajadzībās, ir būtisks. Ja man jautā, vai mūsdienu bērni atšķiras no tiem, ar kuriem strādāju pirms desmit vai divdesmit gadiem, teiktu – jā un nē. Bērni ir mainījušies, jo daudzās jomās ir kļuvuši gudrāki par skolotājiem, tajā pašā laikā savās emocijās un savstarpējās attiecībās viņi ir tādi paši kā agrāk. Bērni lieliski jūt, kā pedagogs attiecas pret viņiem, un spēj skolotājam sniegt tādus gandarījuma mirkļus, kas paceļ spārnos un sniedz jaunības mirdzumu.

Skolotāja pašapziņa un profesionalitāte

Ikviens pedagogs vispirms ir cilvēks, un, lai viņš justos labi, ir svarīgi, kas notiek ārpus skolas. Vai šim cilvēkam ir augsta pašapziņa, kādi ir viņa hobiji un aizraušanās, un vai tādi ir? Tas, kā skolotājs pilnveido sevi pēc darba arī sniedz spēku un pārliecību. Pedagogi dejo, dzied, glezno, auž, nodarbojas ar sportu, apmeklē personības izaugsmes kursus, ceļo kā ikviens cits cilvēks, un viņi var ar to dalīties sarunās ar skolēniem par dzīvi. Patiesībā šāds lūgums izskan diezgan bieži, jo mūsdienu bērniem ļoti pietrūkst cilvēcīgu sarunu par dzīvi, attiecībām, vecajiem laikiem, kā viņi saka, kad nebija mobilo telefonu un saldējumu pārdeva kioskā noteiktā laika posmā.

Protams, dzīvesprieku un azartu dzīvei piešķir arī skolēni – viņiem mēs vienlaikus atdodam enerģiju un saņemam to atpakaļ. Skolotājs ir vienā laivā ar bērniem, tāpēc savs darbs ir jāmīl un katrā bērnā jācenšas saskatīt labāko, ko viņš spēj. Izturēties pret bērniem kā pret gudriem un labiem cilvēkiem, ticēt viņu spējām, tādā veidā uzdzirksteļojot viņos enerģiju, aizrautību mācīties un viest optimismu. Labam pedagogam ir jātic, ka, parādot skolēnam ceļu un mērķi, kāds viņš varētu būt, skolēns agrāk vai vēlāk tāds arī kļūst.

Skolā var strādāt tikai iemīlēties dzīvē cilvēks

Skolotāja pārliecība par sevi un bērnu sekmes lielā mērā ir savstarpēji saistītas un atkarīgas no tā, kā abas puses sapratīsies. Piekrītu Alūksnes mācītāja un skolu dibinātāja Ernsta Glika viedoklim, kurš teicis: “Skolā drīkst strādāt tikai iemīlēties cilvēks. (...) Skolotājam vairāk kā citiem cilvēkiem uz šīs zemes ir jāmīl pati dzīve”. Lai to spētu, nemitīgi jāstrādā ar sevi un jārod pašam sevī stipra pašapziņa. Skolotājs ir arī Latvijas valsts vēstnesis klasē, kurš rāda piemēru bērniem un lolo savu valsti, lai kā arī dažkārt dzīvē iet! Protams, pieļauju, ka lielā daļā pedagogu ir aizvainojums pret valsts vadītājiem, sabiedrību, politikas veidotājiem, bet katrs cilvēks ir atbildīgs par savu pašsajūtu profesijā, ja reiz ir to izvēlēties.

Ar cerībām raugos uz jauno izglītības satura reformu un atbalstu tās ideju – sniegt bērniem izglītību, kas palīdzēs viņiem dzīvot labāku dzīvi. Bērniem ir jāapgūst, ko darīt tad, ja nezini, ko darīt? Kā komunicēt un pielietot zināšanas dažādās nestandarta situācijās. Domāju, ka reālām dzīves situācijām pietuvinātas mācības bērniem var sniegt ļoti daudz. Un es vēlos, lai mūsu bērni saņem pēc iespējas vairāk un izaug par labiem cilvēkiem mainīgajā un vēl nezināmajā pasaulē.

Autore ir Līvānu 1. vidusskolas direktora vietniece, Neatkarīgās izglītības biedrības pārstāve